

■ БАРКИ

Хириял районцоал, баркула нужеда тІаде швараб бусурбабазул бищунго хириял байрамазул цояб - Къурбанкъо! Аллагъас къабул гъабеги киназулго хъураб Къурбан, гъабураб садакъа, гІибадат.

Гъарула нужер хъизан-лъима-лазе, гІага-божаразе, гъудул-гъал-магълъиялъе лъикІабщинаб. РақІал иманалъул цІеги, рукъ баркат-рахІ-маталъул цІеги, Аллагъас нужер хъураб Къурбанги азариде бахинабеги. Балагъал рикІкІалъаги, рахІматал

гІагарлъаги. ЛъикІаб гъабизе, квешаб тезе тавпикъ къеги киназеге.

Бищунго пашманаблъун лъугъана исана ХІежалде ине гъукъи, бахунеб унтиялъул хІинкъи букІиналъ. Хирияб рақалде швезе анищ бугезул Аллагъас къатІичІого гъебги тІубайги. Гъарула киназеге унта – щокълъиялдаса цІунараб халатаб гІумру.

Къурбанкъоялъул баракат рещІаги шивав бусурманчиясул хъизамазде.

Районалъул бетІер
МухІамад ХІАСАНОВ

■ ЛЪАЙКЪЕЯЛЪУЛ БУТІАЯЛДА

ЦІияб цІалул соналде хІадурлъи

24 июлалъ райадминистрациялда тІубитІана цІалул идарабазул нухмалъулесул данделъи. Аслиял суалаллъун рукІана цІияб цІалул сон байбихъилалде тІуразаризе кколел масъалаби ва ЕГЭялъул хІасилал. Данделъи нухда бачана районалъул бетІерасул заместитель МахІач МахІачевас ва районалъул лъайкъеялъул отделалъул нухмалъулес ИбрагІим ХІажиевас.

хадуб транспорталъулаб налог тезе бегъунгутІи. Жиде-жидер коллективиздаги налогазул налъи бугез, гъеб тІубазе хІаракат бахъейн тІадкъай гъабунна.

ЕГЭялъул хІасилал гъарулаго, лъайкъеялъул отделалъул нухмалъулес къуна гъоркъохъеб къимат. КІудиял тІадкъайлъул гъечІого, берцинго нухда ана экзаменал. Гъал къоязде киналго экзаменазул хІасилал жеги лъалел

ЦІалул сон байбихъилалде киналго лъайкъеялъул идарабаз тІуразе тІадал тадбиразул баян къуна И.ХІажиевас тІоцебесеб иргаялда. Цогидал соназ гІадин гуреб, исана коронавирус тІибитІиялъул хІинкъи бугеб заман букІиналъ, щибаб цІалул идараялъ тІуразе кколел руго Роспотребнадзоралъ рихъизарурал хасал шартІал.

Черхалда хъвачІого температура борцунел термометрал ва гъава бацІцІад гъабулел рециркуляторал росиялъул суал данд бана нухмалъулелгун. Гъел шартІал тІураядде хІукуматалъ кІудияб кІвар къезе букІиналъулги бицана.

М.МахІачевас бичІчІизабуна нухмалъулесда

гъечІо. РукІине кколелдаса дагъ баллал шварал предметазда тІад цІикІкІун кІвар къезе ккеялъулги бицана.

Районалъул гІемерисел школал къачІазе унел руго батІи-батІиял тайпабазул хІалтІаби. Гъезул хІакълъулъ мухІканлъи тІалаб гъабунна школазул нухмалъулесдаса.

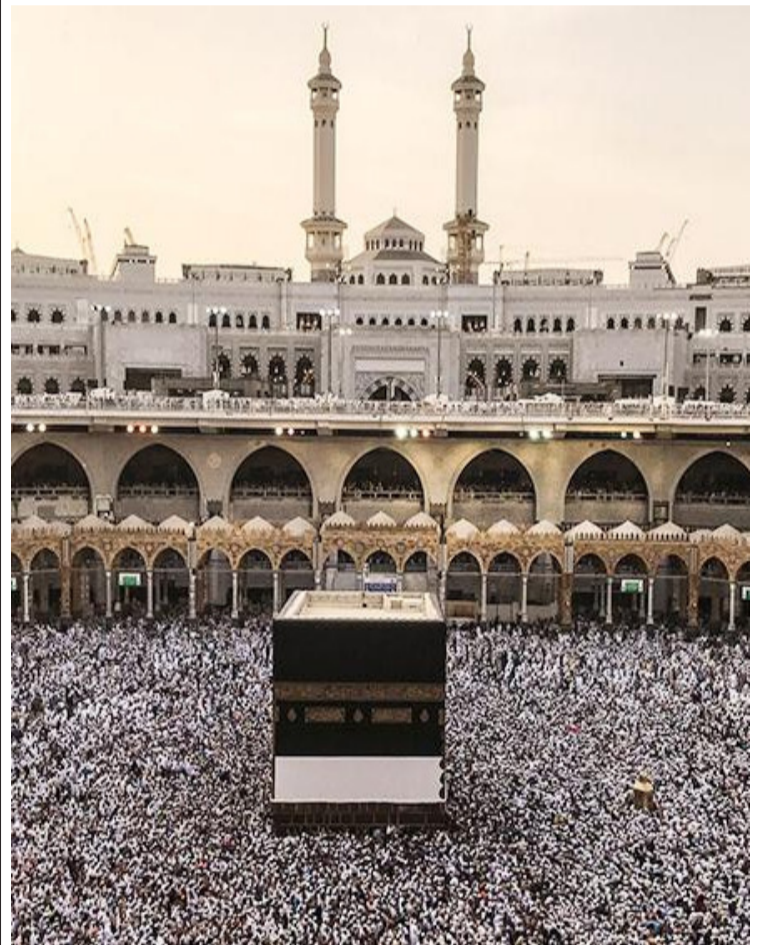
ТІаде рачІарал ва камулел тІахъазул хІисаб-суал гъабиялъул ва цогидал суалал рорхана данделъиялда. ЦІияб цІалул соналде школал хІадурлъиялъул актал къачІазе ва цогидал шартІал тІуразе болжал бихъизабуна И.ХІажиевас.

ГІ. НУРМУХІАМАНОВА

■ ХІЕЖ-2020

ХІежалде къасд лъурал пашманлъарал къоял

ХІежалде сапар бухъине къачІадулел дунялалъул миллионал бусурбаби пашманлъараб сон буго исана. Хирияб рақалде нух къараб къо бачІинин абураб пикруцин биччалароан нилъеца. Гъеб къоги нилъеде бачІинабуна политикаб яги рагъулаб ахІвал-хІалалъ гуреб, инсанасул бералъ босулареб, гъитІинаб вирусалъ.

ГІарабазул хІукуматазда гъоркъоб гъеб вирусалъ унтаразул къадар бищунго цІикІкІун буго СагІудиялъ (КСА). Пандемия лъазабураб заманалда жаниб гъенив коронавирасалъ унтана 250 000 ялдасаги цІикІкІун чи, хвана 2600 цІикІкІун чи, унтудаса сах гъаруна 210 000 ялдаса цІикІкІун гІадамал. ГъабсагІаталда гъенибги унтаразул къадар гІемерго дагълъулел бугин абулеб буго.

Исана хІежалда азаргоялдаса гІемер чи гІахъаллъизе гъечІин лъазабун букІана пандемиялъул байбихъудаго сагІудияз. Гъелги жидерго улкаялдаса. ЖамгІиял гъиназда ругел баяназда рекъон, гъеб къадар анцІго нухаль цІикІкІараб букІинеге рес буго.

ХІеж борхине сагІудияз рес къезе бегъула, коронавирасалдаса рацІцІалъарал, жидерго сахлъи цІуниялъул ва хІинкъигъечІолъи цІуниялъул идарабазда хІалтІулесе. Цогидал соназда данде ккун кигІанго дагъл ругониги, хІажизабаздаса исана руго пандемиялъул заманалда рекъарал къварарал тІалабал. Гъездаса цояб-кагІба рукълъул къадалъ лъураб чІегІераб ганчІида квер хъвазе гъукъи.

Нилъер заманаялъул тарихалда жаниб гъаб тІоцебесеб нух буго къватІисел улкабазул бусурбабазе хІежалде рачІине нух къараб. Ахирисеб нухаль хІеж къан букІана вабаалъул унти дунялалда тІибитІараб 1858 соналъ.

ХІежалде ине къачІан рукІарал бусурбаби пашманлъи гуребги, жалго сагІудиязеге буго пандемиялъул кІудияб зарал.

ХІежалде рачІунел миллионал хІажизабаз сагІудиязул хІукуматалъе (КСА) 12 миллиардалде гІагарун долларазул хайир къолин щибаб соналъин хъвалел буго жамгІиял гъиназда.

П. ИБРАГІИМОВА

Авторасул бокIon

Давуд ДАВУДОВ

ГЫТИНАБ БИЗНЕС-КIУДИЯБ ХАЙИР БУТИЦ?

Тарихалъ хIехьоларо буюрухъал къей, амма киналго тадбирал цвалде швезари бараб буго чезарурал шартIазда...

Тарихалгул шибаб бутIаялда ракуулел рукIана батIи-батIиял цIаразда гьоркъ таваккал бергьарал гIадамал. Хи-куматалгул хIалтIуда гьечIониги...

Араб гIасруялгул 90-абилел саназ добаса босун гъаниб къайи-цIа, ретIел-хъит, кванил нигIматал бичизе бажарулевщинаса бизнесмениланги...

Бизнес бачиналгул аслияб къагIида буго, гьоркъохъанлги гъабун гурег, жинца гIуцIараб продукция гъеб хIалтIизабулесухъе швезаби...

Тоцебесебиргайла бизнес цебетIеялге къваригIуна гIарцул сурсатал. Рокъоб нахърателги, ресалда ругел гIага-божаралги гъечIони сапар бухъине ккола банкалде...

Ахирисел саназ церетIезе байбихъараллун руго интернеталдаса бичахиси, къваригIаралгуб къайи-цIа швезаби, жал бетIергъанал клиникаби...

ЦИЯЛ ХАРБАЛ

Гьоркъа Бакълъухъ годекIан къачIана

29 июлалъ районалгул бетIерасул заместитель Камил МухIамадов швана Гьоркъа Бакълъухъе...

МугIрул росабалъ тIибитIараб майдан бати захIматаб суал буго. ЖамагIат данде бакIаризе, аслиял суалал дандралег бакI кидаго букIана годекIан...

Гьоркъа Бакълъухъ, лъималазе площадкаги жаниб бугеб, хIухъбахъиялгул бакI къачIазе биччан букIана 1 678,138 гъ.

Жакъа къоялде хIалтIул 95% гъабун рагIалде бахъун бугин бицана районалгул бетIерасул заместителас. Кинабниги бетон тIеялгул хIалтIи гъабун лъугIун буго...

буго плита, лъун руго скамейкабигун урнаби. Гьенибго рекъезабураб камераялъ, проекталда рекъон гъарулел хIалтIабазда...

З токалгул хIуби ва лъималазе гъабулел площадкаялда хасал резиналгул плитаби чIей. ПIагарал болжалазда жаниб, гъеб кинабго тIубан объект лъугIизе бугин баян къуна К.МухIамадовас.

НИЖЕР МУХБИР

ХIАЖАТАБ КАЛАМ

ХIебда таксистал, гIедегIуге!

Микъго сагIатги нухда бан МахIачхъалаялде унеб заман цебего кIочана нилъеда. Нахъе тунго рахъунасел свераби, чIамучIаб эхедерай, занкун цIурал басриял автобусал.

ЧIалдаса нух рагъаралдаса гIезегIанго сонал ана. Амма гьелгул гуро бицине бокун бугеб. ПатIидал, ритIарал, санагIат рекъарал жакъасел шагъранухазда бугелгул гъабила дагъабго рехсей.

Шагъаралде нахъе гIемер чи хъвадулеб заман гъаб букIин, гъаниб бицинчIониги лъаларев чи вукIинаро. Гьелъие транспорталгул гIураб санагIалъи гъечIишча. Маршруткабаздаса гIемер батIалги гъеблеб мухъдахъ хъвадулел гIисинал машинабазул буго цIакъго санагIалъи...

гIадалнах сверизабулеб хIалтIунок буго. Пассажираз гIад рагIи абиги шоперзабаде цIакъ рекIее гIоларо! Нужецаго хIисаб гъабе, нухлул рагIалда рихъуледахъ руго гъаб бакIалда сагIаталъе 40-30 километра гурони нахъе тезе бегуларин.

кIанцIизабулел буго 30-40 км.-ялдаса гьоркъе биччачIого. Машинабазде рарал гIиял гIадин, доре-гъанире хъвагIизарун пассажиралгун кIинго сагIатги башдаб заман инелде шолел руго точка А-ялдаса - Б-ялде, ай МахIачхъалаялде яги ХIебдаре. Таксистаз цопазда гьоркъоб рецIалъе бицулеб буго жал 2,5 сагIатадде шванилан. Гъезул тIалаб гъабулел диспетчеразда бихъуларого лъаларогойиш бугеб жидер таксистаз нухда балеб заман? Шай гьелгул миллат гъабулареб?

Живго гIадин гIедегIарав погидав таксист сверулъ дандчIивазе рес бугогури. Нухазул закон цIунизе кколин абураб пикругицин гьечIю. Бихъулеб буго нилъеда къойил нухазда кколелталихIкъараллъугъабахъинал. Рулалда нахъа гIуодов чIарасул жавабчилги гъечIолъиял гурущ авариязде рачунел? Бокъилаан гъаб ахIи рагIизабизе таксистазда. Редакциялде кагъат хъваялге мурадги гьел рекIеда рати, балагъалдаса цIуни буго.

Пенсионер М.ИБРАГЪИМОВ

ЖАМАГИАТАЛГУЛ ГАЗА

Иццал

Гьoorиб росдал администрациялъ ва жамагIаталъ ГьцIакъ хайир цIикIкIараб хIалтIи гъабун буго.

Умумузул заманалъго рукIарал, гIадамазе мунпагIат цIикIкIарал кIинго иццалгул тIубан чIунтун, хIалтIи хун букIана. Ахирал моцIаз гIад гъабураб хIалтIуца,

цIи гъарун иццаздаса нахъойги жамагIаталъ мунпагIат босизе рес швана.

«ВухIариб» авалалда бугеб иццалъе спонсорлги гъабуна Гусейлов ХирамухIамадица. Центриалъ къватIалда бугеб ицц росдал администрациялъ къачIана. 5 тонна цемент ва гьелда рекъараб кинабго иццал райлъе къваригIунел материалъе квербакъана, ИПялгул нухмалъулел Ильяс ГIабдулаевас. Иццазул хIалтIи тIаде босун гъабуна Закиров Салимица, МухIамадов ХирасулмухIамадица ва ГьитИинамухIамадов АхIмадица. Лъадал къварилъиялда рукIарал авалазда, иццал къачIан рагIалде рахъинаруна.

М.ГЫТИНАМУХIАМАДОВА

■ КИУДИЯБ БЕРГЪЕНЛЪИЯЛЪ 75-СОН ТИУБАЯЛДЕ

Рагъул соназ нилъер росабазул рукIа-рахъин

Лъидаго ракIалда ккун букIинчIо ракълил къотIинги хвезабун, гIагараб улкаялда тIаде гIасияб балагъ бачIинин абун, хъантIарав ва вахIшияв А.Гитлерил нухмалгIиялда гъоркъ.

22 июналда 1941 соналда фашистаз талавур гъабизе байбихъана нилъер Гемемер миллатазул СССРалда.

Рагъда цересел соназ Дагъистаналъул гIадамал батIаго мискинго рукIинчIо. ГIуцIун рукIана 30-абилел соназда колхозал, совхозал.

Амма гъанже гIадин росдал магIишталда хIалтIул цебетIураб техника букIинчIо. Бугеб техника, чуял рагъул соназда Армиялъе хIажаталгъе хIалтIизаризе ккана. Гъединлъидал, гIемерисеб хIалтIи кверзул букIана, хасго колхозада гъарулел хIалтIаби. Росабалгъа ВатIаналъул рагъде ана гIолохъаби ахIунги, жодоего бокъунги. Росдал магIишталда, завод-фабрикада хIалтIизе ккана херал чагIи, руччаби ва школлъималцин. Жалго колхозчагIазул букIана лъимал хъизамалгъул къадаралде балагъун (приусадебниял) рекъул участказул бутIаби, кIинго къапилаялда микъго къапилаялде швезегIан. (Цо къали 6 500 кв.м.ракъул).

Рагъул соназдаги ва лъугIун хадубги жиб-жиб колхозал нилъер советияб пачалихъалгъе къезе кколаан росдал магIишталъул нигIматал: ролъ, гъан, нах ва гъ.ц. ВатIан цIунулезе ва шагъаралъул хIалтIухъабазе къезелъунги. Гъел нигIматазухъ колхозазе къолаан гIарац, рагъдаса хадусел соназ росдал магIишталъул техника бачIунаан. Рагъул соназ цIакъ захIматаб хIалалде ккана росдал захIматчагIи. ЛъагIалида жаниб цо нухалъ гурони колхозчагIазе хIалтIухъ мухъ-кванил нигIматал, тIощел къолароан, гъебги хIалтIул къоюзул хIисаб гъабун (трудодень).

Пачалихъалгъул бетIер И.В.Сталинаца 3 июналда радиоалдасан хитIаб гъабун тIолабго СССРалъул халкъалде. ВатIаналгъе хIинкъи буго, гъеб цIуне тушманасдаса, бергъенлги босизе кколин абун. Хасго гъеб ахIиялда хадур цIакъго гIемерал ана ВатIан цIунизе. ВахIшияв тушманасда тIад бергъенлги босизе гIемер миллатазул хIукуматалъ свак тун, сардал-къоял рорчIун къеркъана.

Улкаялда рагъги ракъинги цадахъ букIана. Мисалалгъе 14 июналда 1942 с бараб чIахIияб гороялъ магIарухъ бекъараб тIощалил ракъ лъугъинабун, гъутIбузда пихъ гуреп тIамахцин тун букIинчIо. Дол рагъул соназ блокадаялда рукIарал шагъаразул кинаб хIал букIарабали гъаниб бицинего бицинаро. Гъел 1941-1945 рагъул соназ росдал гIадамазе квине, ай хвалдаса хвасарлъизе чутти, мичI ва цогидабги хIалтIизабулел букIун буго. Кваназе ролъ, бугIа ва гъ.ц. шоларого, цIоросоролгъил хIокI, куракул пурчIнал гIабул хенолеб букIана. Дол рагъул соназ, ай 1947 соналде швезегIан чед талоназухъ гурони къолеб букIинчIо. Нилъер мугIрузул росабалгъе хIиндалал рачIунаан пихъ босун хасел-тIощел босизе.

Рагъул соназда квен-тIехалъул гурепги ретIел-хъитги квеш букIана. ТIомол хъитал, хъвацIил, жанибе хIетги бан ретIунаан, къохъол, буртинадул хъитал гъарулаан. ЦIакъ гIемер рукIана гъардухъаби. Рагъул соназ росдал захIматчагIаз пачалихъалгъе къезе кколаан цIакъ батIиял налогал, рехсезин гъезул цо-цоал, лъимер гъабулел гIужалда ругел гIелалъул руччабаз, гIолилаз, ригънада ругониги гъечIониги лъимал гъечIез, къезе кколаан хIорналог (холостой) гIарац. Гъанже гъелгъул гIаксалда 1-3 лъимер бугезе гъарулел бигъалъабазухъ балагъе (пособие, материнский капитал,

ва гъ.ц.) Колхозалъул уставалда рекъон, 3 чахъу, 1-2 гIака ва цо хIалтIул хIайван, чу яги оц гурони хъихъизе биччалароан. Гъезда тIадги квасул 1 кг, гIакдал нах 2 кг. гIакаркIкIун къезе кколаан нологазул агентасухъе, гъес квитанция къолаан гъеб къурасухъе. БукIана цоги налог «заготовка»-ян абун, ай щибаб магIишталъ хIукуматалгъе къезе кколаан 32 кг чIагояб цIайи

гъанал. Гъидерил къода яги Гъолокъ бугеб заготскоталде ине кколаан хIайваналъул бутIаби къезе списокги босун заготовкачиязул. Рагъде унел гIолохъабазе росдацаго нух битIулаан, чуялги рачун Буйнакскийалдаса тIад руссун рачIунаан цадахъ арал.

ВатIанияб рагъ хъатIичIеб цониги хъизан хутIичIо нилъер ракълилаб хIукуматалда. Рагъде ана цо хъизамалдаса вассал, вацал, гъеб букIана кара биххараб мех.

Рагъул гIахъалчагIазада бицунел букIана жалго тIад руссинчIого бегъулелблги; тIокIалъ вацал, яцал ва эбел-эмен киданиги рихъичIого хутIизе рес букIин. ВатIан цIунизе гъанжеялдаса 75 соналъ цере ана эбел-инсул цо-цо ругелги, ячарай лъади тун, гъанжего гъанже гъарурал ва ургъир лъимал тунги. Гъедин къо бихъун бахIарчилгъиялда цIунана ВатIан ва босана бергъенлги вахIшияв тушманасда тIад.

27 миллион чияс къуна ВатIан цIунулаго гIумру. Рагъдаса тIадруссун рачIарац цIидасанги гIахъаллги гъабун рагъуца чIунтараб магIишат цIи гъабизе, росаби, шагъарал, заводал, фабрикал разе. Рагъул гIахъалчагIазе щибаб росабалъ ран руго гъайбатал памятникал. Нилъеда киданиги кIоченаро рагъул гIахъалчи ва гъезул нахъе ругелги, хваралги лъималги. Нилъер РФ хIукуматалъ, хасго В.В. Путиница жигар бахъулел буго гучаб ВатIан букIиналгъе, халкъалъул рукIа-рахъин лъикI гъабиялъе, рекъел цIуниялъе. Гъаб ракIалдаго гъечIеб коронавирус тIибитIулел бугеб заманаялъ, гъеб лъугIиялъе жигар бахъулел буго шивав чияс. Нижер ТIогъохъ МО гъоркъоре унел ТIогъохъ росулгъан рагъда гIахъаллъана 28 чи, тIад вуссинчIо 10 чи. Микъигъориса гIахъаллъана 26 чи, тIад вуссинчIо 11 чи. Зивуриса 16 чи, хвана рагъда 6 чи. ГIагараб Шамил районалдаса гIахъаллъана 2075 чи, тIад вуссинчIо 883 чи.

Рагъул соназда

Нилъеда гIумруялъул къогIлги- гъуинлги
ГъитIинго бихъана батIи-батIияб,
Амма рагъул къвагъи ракъалъ хIехъараб
Ункъго сон даималъ хутIила рекIелъ.
Нилъеда цIаги биги гIемер бихъана,
ГIодулел руччаби чанги ратана.
Чохъол эбелги чIван, чIва-чIвадилаго
Гъелда тIад хурхараб лъимер бихъана.
Эбел-эбелилан чваххулел магIу
Бигун жубан ракъалде тIенкIолеб буго.
ТIокIалъ йорчIуларей гъелгъул гъурмада
Наслуялъ убачал гъарулел руго.
Биххун шуцахъ бараб шагъар бихъана,
Щивго чи хутIичIеб росу бихъана.
Россал чIван хутIарал лъудби рихъана,
Лъимал тIад руссинчIел улбул рихъана.
Чохъол эбелалгъе хилипIичIого
Хварал магIарулал гIемерал руго.
ГIорцIизегIан квине квенги швечIого
Ракъуца хваразул хобал рихъана.
Гъеле рагъул нухал, Гитлерил сайгъат
Хвелги бесдаллги, ракъи-балагъи.
Рокъукъал фашистаз бачIараб нилъей
Воре кIочон тоге, гъаб дунаялда,
Ракълихъ гIащикъаб халкъ гIемераб букIин.
Рагъухъги бидухъги хIасрат бергъарал
Гъелгъул гIоралъ жалго гъанкъизе руго.

Заирбег Меселович МУХIАМАДНАБИЕВ
ТIогъохъ росдал ветераназул Советалъул председателъ,
57 соналъ школадда тарихалъул
дарсал къурав мугIалим

